

**COMMISSIE WELSTAND EN MONUMENTEN
2016-19**

**Verslag van de Commissie Welstand en Monumenten,
gehouden op dinsdag 4 oktober 2016 in het Stadskantoor te Utrecht**

Aanwezig: P. van Assche, voorzitter, de leden H. van Dijk, N. Eerens, W. Galema,
P. Grosfeld, H. Kijne en M. Schenk, M. Bracht (afdeling Stedenbouw),
B. van Santen (afdeling Erfgoed), M. van der Wiel (secretaris) en
C. Boogert (uitvoerend secretaris)

OVERZICHT VERSLAG

- A Ingekomen stukken en mededelingen
- B Notulen Commissie Welstand en Monumenten d.d. 20 september 2016
- C Algemeen
- D Bouwplannen
 - D1 Aanwijzing naoorlogse architectuur en stedenbouw als gemeentelijk monument
 - D2 Mineurslaan, nabij Beatrixgebouw en Knoopkazerne
 - D3 Oudegeinlaan
 - D4 Werner Helmichstraat
 - D5 Monicahof
 - D6 Vliegend Hertlaan 1
- E Nagekomen plannen
 - E1 Camera Obscuradreef 34 t/m 80
 - E2 Hyperonenweg 2
 - E3 Nachtegaalstraat 1B
- F Overige bouwplannen

Plannen met preadvies, lijst d.d. 29/09 2016.
- G Reclames
- H Rondvraag en sluiting

A Ingekomen stukken en mededelingen

Geen onderwerpen.

B Notulen Commissie Welstand en Monumenten d.d. 20 september 2016

De notulen van 20/09 2016 worden met enkele wijzigingen vastgesteld.

C Algemeen

Geen onderwerpen.

D Bouwplannen

D1 Aanwijzing naoorlogse architectuur en stedenbouw als gemeentelijk monument

(B) Definitieve voordracht

Aanvraag: Gemeente Utrecht
(notulen 23/02 2016)

De voordracht betreft de periode 1940-1970. Op basis van criteria betreffende kwaliteit en waarde in brede zin, zijn monumentwaardige complexen, gebouwen en objecten geselecteerd. De commissie heeft in de vergadering van 23 februari in principe ingestemd met de voorgestelde selectie, op basis waarvan het voorstel door de afdeling Erfgoed verder is uitgewerkt en in gang gezet. De commissie wordt om advies gevraagd over de definitieve voordracht om de betreffende complexen, gebouwen en objecten aan te wijzen als beschermd gemeentelijk monument. Eerder zijn al kerken en industrieel erfgoed uit dezelfde periode aangewezen. Scholen en parken zijn/worden in afzonderlijke procedures ondergebracht.

De volgende adressen worden voorgedragen: Stadionlaan 1-85; Adriaen van Ostadelaan 124-126; Breitnerlaan 1, 1¹, 7, 9, 11; Adriaen van Ostadelaan 155-159 / Israëlslaan 2-16; Herderplein (pleinontwerp en kunstwerken); Herderplein 1-6/7-12; Herderlaan 2-20/1-15 en Dickenslaan 34-48; La Fontainestraat 1-6; Lessinglaan 35-61, Joseph Haydnlaan 10-52, Hendrika van Tussenbroekplantsoen 1-6; Spinozabrug; Robijnhof, Tjepmahof, Rijnesteinhof; Ridderplantsoen 7-24, Detmoldtstraat 74-92, Huis ten Boschlaan 1-11, Ruygenhoeklaan 1-23; Tolsteegplantsoen 1-58; Nijveldbrug, Linschotenbrug, 't Goybrug, Rijnhuizenbrug en Detmoldbrug; Burgemeester Norbruislaan 260-338; Oudenoord 501 - 621; Prof. Huizingalaan 189-191; Van Lieflandlaan 2-66/76-140, Willem Schuylenburglaan 40-104; Marowijndreef 1-51, Pernambucodreef 1-45, Cayennedreef 1-52, Trinidaddreef 1-15, Sao Paolodreef 2-46; Oude Loevenhoutensedijk 132; Leuvenlaan 21; Princetonlaan 10, Jenalaan 12; Oudenoord 340-440; F.C. Dondersstraat 1; Steenovenweg 2, 2B; Vinkenburgstraat 26; Roelantdreef 232; Roelantdreef 6,7; Vredenburg 14,15 – Lange Viestraat 10; Biltsestraatweg (verkeersplein Berekuil); Bartholomeüsbrug; Demkabrug; Leidseweg hekwerk; Ingen Houszstraat herdenkingsmonument; Begraafplaats Tolsteeg herdenkingsmonument; Prins Bernardplein herdenkingsmonument; Domplein herdenkingsmonument; Moreelsepark herdenkingsmonument.

Namens de Vereniging van Eigenaren van de Trinidaddreef wordt ingebracht dat de vrees bestaat dat bij verbouwingen de monumentale status zou kunnen leiden tot meerkosten en dat mogelijke aanpassingen niet toegestaan worden. Gevraagd wordt om een vorm van ontheffing of nuancering in de aanwijzing om dit te voorkomen. Daarnaast bestaat de wens om de bijzondere groenaanleg rond het complex mee te nemen in de aanwijzing.

Namens de Vereniging van Eigenaren en de bewonerscommissie van het complex aan de Adriaen van Ostadelaan / Israëlslaan wordt verzocht de originele schoorsteen uit te sluiten van de monumentenstatus en vrij te stellen van de verplichting tot behoud. Gezien de te verwachten kosten voor het onderhoud van het totale complex de komende jaren, wil men de keuzevrijheid hebben hier prioriteiten in te stellen zonder genoodzaakt te worden de schoorsteen te onderhouden.

Namens de Universiteit Utrecht wordt ingebracht dat het voorstel tot aanwijzing heeft geleid tot een positieve impuls, omgezet in een opdracht voor cultuurhistorisch onderzoek van de hele Uithof.

Conclusie

De commissie heeft grote waardering voor het zorgvuldige onderzoek en de daarbij behorende beschrijvingen, verricht en opgesteld door de afdeling Erfgoed. Zij constateert dat er unieke voordrachten bij zitten die zelfs in aanmerking zouden komen voor een rijksmonumentale status. Geadviseerd wordt om bij een aantal beschrijvingen de materialen en sommige details specifiek te benoemen. De wederopbouwscholen worden node gemist en de commissie dringt aan op het formaliseren van de scholenvoordracht. Met betrekking tot de Trinidaddreef meent de commissie dat het toekennen van een gemeentelijke monumentale status niet leidt tot het onmogelijk maken van aanpassingen. Vanzelfsprekend zal er zorgvuldig gewogen worden wat de mogelijkheden zijn. Het voorstel om de groenaanleg mee te nemen wordt omarmd, maar omdat ook deze aanleg onderdeel uitmaakt van experimenteel ontwerpen is het lastig te omschrijven wat er beschermd moet worden. De groene setting dient in ieder geval benoemd te worden en kan mogelijk op stedenbouwkundige gronden verankerd worden in de omschrijving. Met betrekking tot de Adriaen van Ostadelaan / Israëlslaan heeft de commissie begrip voor de gevraagde afweging van kosten, maar de schoorsteen is dusdanig karakteristiek en historisch waardevol dat deze wel meegenomen dient te worden in de bescherming van het complex.

De stap van de Universiteit Utrecht voor breder cultuurhistorisch onderzoek van de Uithof wordt door de commissie toegejuicht. Zij heeft graag inzage in het uiteindelijke rapport.

D2 Mineurslaan, nabij Beatrixgebouw en Knoopkazerne 16-26628

(Ont) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het bouwen van een fietsenstalling en een verhoogd publiek voetgangersgebied aansluitend aan het bestaande Stationsplein West en de Moreelsebrug – Trappen*

Aanvraag: Gemeente Utrecht

Ontwerp : GroupA

(notulen 19/05 en 08/09 2015, 26/01, 23/02, 22/03 en 20/09 2016)

Architect Visser licht toe dat bij de voetgangerstrap van het Forum naar de fietsenstalling de trapwand nu wordt voorgesteld in glas in plaats van staal, aansluitend op de entreepui op het bordes. Bij de hoofdentree naast de Moreelsebrug krijgt de Forumrand de stalen basisbalustrade. De glazen trap- en bordesbalustrade sluiten aan op de Moreelsebrug. Belettering en pictogram boven de stallingentree zijn gelijk aan de aanduiding van de Jaarbeurspleinstalling.

Conclusie

De commissie is van mening dat de aanpassing bij het Beatrixgebouw geslaagd is en past in het Forumconcept. Zij ziet een soortgelijke oplossing mogelijk aan de Moreelsebrugzijde: ook hier kan de vormgeving van het Forum consequent worden doorgezet en zodat de brug haar eigen uitstraling houdt. Het toepassen van dezelfde typografie als bij de fietsenstalling aan de Jaarbeurszijde is een goede keuze. Over de plaatsing wordt geadviseerd deze centraler boven de entree te plaatsen. Het blijft wenselijk om een uniforme bewegwijzering voor het Forum te ontwikkelen.

De aanvraag wordt wat betreft de Moreelsebrugzijde nog aangehouden.

Er is een negatief advies uitgesproken over de kleur van de balustrade en de posities van de groene scheggen op het Forum. Dit advies blijft van kracht.

D3 Oudegeinlaan

(O) *Ontwerp renovatie en nieuwbouw 115 woningen*

Aanvraag: Portaal

Ontwerp : K3 architectuur

(notulen 12/07, 26/07 en 23/08 2016)

Architect Van der Linde herhaalt de kenmerkende bestaande volumevorm met flauwhellende zadeldaken en volgt de bestaande stedenbouwkundige (stempel)opzet. De gevels worden in geelbruin baksteenmetselwerk voorgesteld. De gevelinvulling van de plint wijkt af van de indeling op de verdieping(en), waarin de vensters horizontaal worden gekoppeld met terugliggend metselwerk. Door delen regelmatig uit te laten springen wordt reliëf toegevoegd aan de gemetselde galerijbalustrades van het appartementenblok. De verspringende balkons aan de tuingevel hebben een glazen balustrade. In het blok beneden-bovenwoningen worden de dakterrassen beëindigd door zijgevels die de contour van het zadeldak volgen.

Conclusie

De commissie heeft waardering voor de gekozen hoofdropzet en de keuze om de jaren '50-architectuur als inspiratiebron te gebruiken. De jaren '50-architectuur karakteriseert zich door de uitzonderlijke aandacht voor details en materialisering: deze terughoudende rijkdom wordt in de uitwerking nog gemist. Maar op het niveau van de middenschaal kan nog een slag gemaakt worden. Zo zou meer 'sculpturale weefgevel' (horizontale en verticale patronen) tot uitdrukking moeten komen.

Daarnaast zijn er opmerkingen over de pragmatisch geplaatste balkons, terwijl deze meer onderdeel moeten uitmaken van de jaren '50-taal. De schijngelvels bij de dakterrassen zijn ongewenst. Ook de snede in het appartementenblok dient nader uitgewerkt te worden binnen de uitgangspunten van de nieuwbouw. Geadviseerd wordt om te onderzoeken of de zadeldaken ook een functie kunnen krijgen als meerwaarde voor de woningen, waardoor de jaren '50-typologie met beneden- en bovenwoningen vanzelfsprekender wordt.

Er wordt dringend verzocht de zorgvuldigheid die nagestreefd wordt bij de architectuur, ook toe te passen bij de groeninrichting. Een aangepast plan wordt afgewacht.

D4 Werner Helmichstraat (gemeentelijk monument)

(B) *Ontwerp verbouwing kerkgebouw*

Ontwerp : BYTR

(notulen 17/05 2016)

Architect Van de Wetering heeft in het ontwerp voor de straatgevel gestreefd naar behoud van de uitstraling van metselwerkarchitectuur, in combinatie met de toevoeging van grote vensters op de begane grond en de eerste verdieping. Langs de steunberen zijn smalle penanten behouden en in het midden is een metselwerkkolom toegevoegd. De horizontale stroken metselwerk ter hoogte van de vloeren zijn verhoogd. De kozijnen liggen diep terug in de gevel met als doorvalbeveiliging verspringende, glazen balustrades in het gevelvlak. In het dak worden dakvensters voorgesteld. Aan het binnenterrein bevinden zich in het dak loggia's. In het interieur is de inrichting van de entreezone behouden en blijven de karakteristieke spantconstructies in het zicht. De fietsenstalling is in het bestaande bijgebouw ondergebracht. De nog uit te werken inrichting van de buitenruimte is onderdeel van de opgave.

Reactie van de commissie

De commissie meent dat de architect zorgvuldig met het monument is omgegaan en kan op hoofdlijnen instemmen met de ingrepen. Zij meent dat er nog een kans ligt in de uitwerking van de kozijnen in combinatie met de doorvalbeveiliging. Deze zijn relatief nog te dominant in beeld. De verfijnd vormgegeven dakramen gelden hierbij als positieve referentie. Ook zou er nog onderzocht moeten worden of met beperkte aanpassingen het verschil tussen de nieuwe gevelopeningen in de onderste lagen versus de openingen erboven opgevoerd kan worden. Hiërarchie in het gevelbeeld wordt gemist. Geadviseerd wordt om de glazen panelen gelijk te behandelen, de getoonde toepassingen overtuigen nog niet. Een aangepast plan wordt afgewacht.

D5 Monicahof

16-13386

(O) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het bouwen van 2 kantoren en 6 woonstudio's*

Ontwerp : Studio Ramin Visch

Op een besloten binnenterrein met een parkachtige inrichting wordt een bestaand gebouw door nieuwbouw vervangen. Het vierlaagse volume met afgeronde hoeken heeft een gevelbekleding van verticale houten latten. In de kopgevels zijn brede gevelopeningen gespaard. Aan de entreezijde is op de verdiepingen een balkon toegevoegd, waarbij de gevellatten zijn doorgezet in de balustrade.

Conclusie

De commissie is van mening dat de architect erin is geslaagd een rustig en sober gebouw te ontwerpen, passend in zijn omgeving. De keuze voor hout is voorstelbaar, maar de behandeling van het hout verdient aandacht in deze groene omgeving. Het ontwerp is dusdanig 'af' dat het geen verdere 'verrommeling' verdraagt in de uitwerking en daarom is de commissie nieuwsgierig naar details zoals brievenbussen, bellen, etc.

Inzage wordt gevraagd in de definitieve bemonstering.

Aanvraag is akkoord onder voorwaarde van de genoemde opmerkingen: de commissie ziet de antwoorden hierop tegemoet.

- D6 Vliegend Hertlaan 1** **16-20654**
 (St) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het verbouwen van een kantoorgebouw tot woningen*
Aanvraag: City Pads
Ontwerp : Diederendirrix
 Als vereiste geluidwerende voorziening wordt aan de driehoekige gevelkolommen - per venster - op afstandhouders een terugliggend, helderglazen paneel bevestigd. Het patroon van de glaspanelen beslaat rechthoekige gedeelten van de betreffende gevels.
Conclusie
 De oorspronkelijke architect heeft aangegeven positief te staan ten opzichte van het voorstel met het transparante glas en heeft vertrouwen in de uitwerking. De commissie deelt deze mening en stemt in met de aanvraag omgevingsvergunning.
- E Nagekomen plannen**
- E1 Camera Obscuradreef 34 t/m 80** **16-03409**
 (O) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het renoveren van een portiekflat – Revisie zonnepanelen*
Aanvraag: Stichting Mitros
Ontwerp : ONB
 Rendementseisen maken een aangepaste rangschikking van de zonnepanelen op het dak van het appartementengebouw noodzakelijk. Het vergunde zigzagpatroon in de lengterichting maakt plaats voor twee parallel hellende vlakken met panelen, die de diepte van het gebouw beslaan. In de voor- en zijgevels zijn de onderzijde en de aluminium draagconstructie van de schermenvlakken zichtbaar.
 Architect Zwart licht toe dat een alternatieve opstelling met hetzelfde rendement niet gevonden is o.a. omdat er rekening gehouden moet worden met de buitenluchunits op het dak en de onderhoudspaden. Alternatieve plaatsing leidt tot meer schaduw en minder opbrengst.
Conclusie
 De commissie is niet overtuigd dat met een herschikking (bijvoorbeeld een brede strook en twee smalle stroken) het rendement niet gehaald kan worden. Mocht dit echter echt onmogelijk zijn, dan dient er een slag gemaakt te worden in de afwerking van de randen en van de onderzijden van de constructies. De architect wordt verzocht toch nog een onderzoek te doen naar een herschikking en in ieder geval de doorsnede van het daklandschap in detail in beeld te brengen. De aanvraag wordt vooralsnog aangehouden.
- E2 Hyperonenweg 2** **16-22827**
 (O) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het bouwen van een bedrijfsgebouw*
Aanvraag: Europackers Vastgoed
Ontwerp : H. Hardeman
 (notulen 20/09 2016)
 Als inspiratiebron voor het aangepaste gevelontwerp van het kantoorblok gelden de door het bedrijf geproduceerde verpakkingskisten, bestaande uit verticale latten gekoppeld door horizontale ribben. In de houten bovenbouw boven de betonnen plint zijn tussen twee ribben gevelopeningen geplaatst. In de uitbouw boven de entree wordt een hoger venster voorgesteld.
Reactie van de commissie
 De commissie is positief verrast met de gemaakte ontwerpsslag. Er is gekozen voor een bijzonder vormgegeven, functiegerelateerd bedrijfsgebouw op een prominente plek. De aanvraag omgevingsvergunning wordt voorzien van een positief advies maar met een aantal opmerkingen:
- de ramen volledig tussen de ribben plaatsen;
 - het raam boven de entree meer afstemmen op de houten gevel door deze bijvoorbeeld te verlengen;
 - de reclame-uitingen dienen nader besproken te worden met Bureau Commissie Welstand en Monumenten en zijn vooralsnog niet akkoord.

E3 Nachtegaalstraat 1B**16-20668**

(R) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het verbouwen van een kap naar een extra verdieping op een woning*

Ontwerp : TekenZ.

(notulen 12/01, 05/04 en 26/07 2016)

Bij de planbehandeling in juli zijn zorgen uitgesproken over de uitwerking. De aanvraag is toen aangehouden in afwachting van nadere gegevens.

Conclusie

Op basis van het gebrek aan goede en consistente informatie over de uitwerking (aansluitingen, het uitlijnen, details, etc.) voorziet de commissie de aanvraag van een negatief advies. Op een dergelijk prominente locatie kan alleen een overtuigend plan in al zijn facetten de basis zijn voor een positief advies.

F Overige plannen

De plannen, genoemd in de lijst d.d. 29/09 2016, zijn met een preadvies van de secretaris aan de commissie voorgelegd. De leden van de commissie hebben na een schriftelijke ronde besloten de advisering over te nemen. De preadvisering is verricht op basis van de aan de verschillende beleidsniveaus verbonden criteria, zoals vastgelegd in de welstandsnota.

Samenvattend:

Open : Verandering en handhaving zijn beide mogelijk, zowel naar structuur als naar architectuur.

Respect : Essentiële eigenschappen van de aanwezige bebouwings- en omgevingskarakteristiek worden gerespecteerd.

Behoud : Behoud en herstel van het aanwezige bebouwingsbeeld en versterken van de bestaande of historisch bepaalde karakteristiek van stedenbouwkundige, architectonische, landschappelijke of cultuurhistorische aard.

Stimulans: Het gebied vraagt vanwege zijn bijzondere of markante karakter extra aandacht voor versterking en stimulering van het beeld.

Indien van toepassing, zijn de aanvragen getoetst aan de (welstands)criteria, zoals geformuleerd in de welstandsnota. De lijst is ter inzage op het secretariaat en in te zien via de website <http://www.welstandutrecht.nl>.

H Rondvraag en sluiting

De volgende commissievergadering vindt plaats op 18 oktober 2016.

De voorzitter,

De secretaris,

P. van Assche

M. van der Wiel

Per 1 juli 2004 wordt de welstandsadvisering verricht op basis van de aan de verschillende beleidsniveaus verbonden criteria zoals geformuleerd in de welstandsnota 'De schoonheid van Utrecht' (vastgesteld door de raad van de gemeente Utrecht d.d. 24 juni 2004).

(O) = open (R) = respect (B) = behoud (St) = stimulans (Ont) = ontwikkelingsgebied